

Специалност Психология е най-желаната специалност в Софийския университет няколко години по-рано, а в чужбина се нарежда на не по-малко водещи места по брой кандидати и приети студенти. В този брой я разглеждаме по-подробно заедно с една друга, по-техническа специалност, която също спода към приоритетните интереси за кандидат-студентите – Индустриално инженерство.

Обръщаме специално внимание на северните сържави в Европа, възможностите за обучение в Дания и Финландия, както и последните тенденции сред българските студенти в Нидерландия. На юг се отправяме към все по-привлекателната страна за кандидат-студенти – Испания. Съветваме ви за избора на сертификат за владеене на

английски език и ви представяме последната класация на Financial Times за бизнес училищата в Европа. В този брой ще прочетете за най-актуалните новини за Брекзит, касаещи образованието и приема на чужденци. А кои са промените за десетокласниците у нас, отговарят за нас директно от МОН.

Приготвили сме ви нова доза вълнуващи интервюта с успешни в своите сфери професионалисти, а специално в месеца на любовта ви срещаме със звездната двойка Иван Тишев и Надя. Не пропускайте и останалите ни любопитни рубрики!

Приятно четене!

Милена Узунова
редактор

Регистрирайте се сега на:
www.world-education.eu

Integral®

Съдържание

Студентски живот

The Hague University of Applied Sciences

Средно образование

10 години Британско училище в София

Обучение в България

Изпити след 10-ти клас

Обучение в България

Квест Академи

Езиково обучение

Кой английски езиков сертификат да изберем?

Образованието в цифри

Най-добрите бизнес училища в Европа

Специалност на фокус

Психология

Специалност на фокус

Индустриално инженерство

Обучение в Испания

Практическо образование и международна среда

Обучение в Дания

Привлекателна образователна дестинация

6

10

12

14

18

20

22

28

34

38

Обучение във Финландия

Безплатно образование

Обучение в Нидерландия

Тенденции сред студентите

Обучение във Великобритания

Брекзит за висшето образование

Специалност на бъдещето

Фасилити мениджмънт

Полезни съвети

Сценични изкуства

Звезден час

Иван Тишев и Надя

Култура

Борбата на стрийминг платформите

Стипендии

Любопитно

Най-нестандартните предложения за брак

42

46

50

52

54

56

58

60

62

Къде да ни намерите:

Бензиностанции: ■ Shell ■ Petrol; **Книжарници:** ■ Хеликон ■ Bookpoint ■ Orange center ■ Greenwhich
Вериги за хранителни стоки: ■ Фанмастико ■ Онлайн магазини: ■ Ozone.bg ■ Store.bg
■ Bookpoint.bg ■ biblio.bg ■ globulbooks.com **Дистрибутори:** ■ Български пощи
■ Доби прес ■ НАР **Други:** ■ Павлиони Lafka ■ Търговска мрежа

Екип:

издател:

Десислава Пенчева
d.pencheva@studyabroad.bg

автори:

Милена Узунова
Юлия Кошаревска
Кристина Пенчева
Ивайло Ганчев
Любина Панайотова
Десислава Пенчева
Виргиния Димитрова
Борислав Борисов
editorial@studyabroad.bg

коректор:

Ива Йохан Ганчева

производствен директор:

Виргиния Димитрова

реклама:

Любина Панайотова
l.panayotova@studyabroad.bg

разпространение:

Виргиния Димитрова

абонаменти:

Даниела Стоянова
abonament@studyabroad.bg

гизайн:

Иво Грозев
Ивелина Ямалиева
design@studyabroad.bg

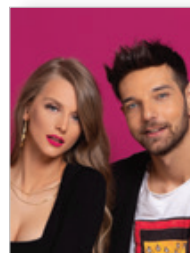
фотограф:

Костагин Кръстев - Кoko

За контакт:

02/ 961 62 63, 02/ 961 63 63
office@studyabroad.bg

www.StudyAbroad.bg

корица

февруари 2020 г.:

фотограф:
Костагин Кръстев - Кoko
гизайн: Иво Грозев
модел: Иван Тишев и Надя

сп. Образование и специализация в чужбина е запазена марка на Маркет Тренд ЕООД. Никаква част от това издание не може да бъде копирана изцяло или в частичност без изричното писмено разрешение на издателя. Всички права запазени. Издателят не носи отговорност за достоверността на информацията, подадена в рекламите и платените публикации.

Нидерландия е място, където се учи много сериозно

интервю на Любина Панайотова

6

СТУДЕНТСКИ ЖИВОТ

Теодора Маринова

е на 21 години от София. Завършила е Втора английска гимназия „Томас Джеферсън“, след което заминава да следва в Нидерландия в специалност „International Business“. В момента е последна година в The Hague University of Applied Sciences (THUAS), а наскоро приключи и своя задължителен стаж в България.

Защо заминахте да учите в Нидерландия? Как се справяте на THUAS и конкретната специалност?

След като завърших гимназия, заминах да следвам в Нидерландия, също като много други хора от моя випуск. Причината е, че образованието е значително по-евтино от това в Англия, има много програми на английски език и човек може да се справи чудесно, без да знае и дума холангски.

Истината е, че университетите в Нидерландия са на сходно ниво и имат подобни изисквания към студентите, защото има строг сържавен контрол.

Има два типа университети – Research (приличат на българските като тип на преподаване, водят се на по-високо академично ниво) и Applied Sciences (много практически насочени). Аз избрах втория тип, защото формата на обучение ми се стори по-интересна и по-полезна за бъдеще.

В момента уча International Business (международен бизнес). Това е перфектната специалност за хора, които са мотивирани, но не са много сигурни с какво точно искат

да се занимават – често срещано напоследък. Учат се много разнообразни предмети и човек наистина може да намери нещо, което да го интересува и да е „неговото“ – статистика, икономика, финанси, маркетинг, човешки ресурси, екология в бизнеса...

След първите две години, студентите избират някаква сфера на профилиране (minor) и един семестър учат по-задълбочено определен предмет (аз, например, избрах маркетинг). Последната година има и задължителен стаж един семестър, който ти дава опит и възможността да пробваш още нещо ново. Идеята на университета е да ти покаже от всичко по малко, за да имаш обща картина и представя как нещата са взаимно свързани, като ти позволява да задълбочиш в каквото ти е интересно.

Разкажете ни малко повече за вашата специалност. Кое е най-важното нещо, което научихте от образованието си дотук?

На първо място, като човек който преди това не е имал много допирни точки с бизнеса, в момента имам

Всеки студент
трябва да
изкара стаж
от минимум
756 часа
(около
5 месеца)

Образование на световно ниво по британски модел

BRITISH SCHOOL OF SOFIA

Тази година се навършват 10 години от създаването на Британско училище в София (British School of Sofia – BSS). **BSS е първото и единствено британско училище в България, което следва британския образователен модел.** Училището се появява в отговор на силната необходимост от **качествено образование**, което да създава конкурентни младежи, реализиращи се у нас и по света.

10

Макар и кратка, историята на **BSS** е много динамична. Започва през февруари 2010 г. с английска детска градина и през септември разкрива британско начално училище. От учебна година 2013–2014 стартира средното училище. 2015 г. е много важна година за **BSS**, тъй като училището е **вписано в регистъра на Министерство на образованието на Обединеното кралство** като „британско училище извън пределите на Великобритания“, преминавайки успешно инспекция, която установява, че **BSS** отговаря на всички изисква-

ния на британските образователни стандарти. През 2016 г. **BSS** получи международно признание, като стана **IB Международно училище** и през 2018 г. първият випуск зрелостници навлезе в живота.

В Британско училище в София се обучават ученици **от 2 до 18 години, т.е. обхваща целия курс на обучение от детска градина до гимназия.** Зрелостниците завършват с **IB DIPLOMA**. Учениците са потопени в англоезична среда и научават английски език като роден. Образователният процес е насочен към цялостното развитие на личността и превръщането ѝ в мислещ човек. Британско училище в София има ученици от **40 националности**. Може да се похвали с истинска **мултикултурна среда**. Българските деца имат привилегията, учейки в британско училище, да изучават български език и литература, в съответствие с българските образователни изисквания. Около 38% от учениците са българи.

Малко училища в света могат да се похвалят с всички иновации и съвременни модели на образование, които подготвят децата за успех в бъдещия им живот.

Равносметката за 10 години присъствие е следната:

- Единственото британско училище в България, акредити-

рано от Министерство на образованието на Великобритания;

- Световно училище по програмата Международен бакалавреат;
- Международно Кеймбридж училище;
- Училището с най-добра интернет мрежа в България;
- Обучение, базирано на мисленето;
- Концептуално организирано учебно съдържание.

В Британско училище в София учениците са подкрепяни да развият своя потенциал и да дадат най-доброто от себе си. В гимназията имат голям избор от предмети. Богатството от извънкласни дейности дава възможност за досег с нови призвания за бъдещо развитие. Голямо притеснение в европейските страни е намаляване на интереса към инженерните професии. Много специалисти разсъждават над въпроса как да направят образованието по-практическо и да запознаят децата с понятия от природните и инженерните науки, така че да имат по-голям избор в бъдеще. В **Британско училище в София** децата изучават предмети като образователно леко и роботика и така се запознават от рано с възможностите на архитектурата и инженерството, на пространственото мислене и фантазията. Добре оборудваните кабинети по природни науки подпомагат учителите да подготвят лабораторни часове за учениците, които, експериментирайки, откриват природните закони.

●●● Не бива да ви притесняват изпитите след 10-ти клас

интервю на Десислава Пенчева

12

обучение в България

Таня Михайлова

е заместник-министър на образованието и науката.

Много дискусии се проведоха около изпитите след 10. клас. Защо се получи така?

Обществото е чувствително към всяка новост. И добре, че е така. Имаше поводи многократно да обясняваме и да отговаряме на въпроси. Въвеждането на такива изпити е осигурено съдържателно и организационно, системата има цялата необходима информация и трябва да е спокойна. Разбира се, никога не е излишно отново да припомним основните моменти.

Защо се въведоха тези изпити? Каква е промяната?

Ще започна с втория Ви въпрос. Не говорим за промяна, защото не става въпрос за нещо, което е съществувало и се променя, а за въвеждане на още едно НВО - в края на 10. клас, който е и последен от първия гимназиален етап на средното образование. Това е в съот-

ветствие със Закона за предучилищното и училищното образование. В края на учебните занятия тази година, десетокласниците, които са обучавани по нови сържавни образователни стандарти, по нови учебни планове и учебни програми, подлежат на национално външно оценяване, тъй като ЗПУО изисква национални външни оценявания да се провеждат в края на всеки от етапите.

До колко тези изпити трябва да притесняват учениците и родителите?

Не бива да ги притесняват. Както всички други изпити от НВО, чрез тях се установява степенята на постигане на отделни очаквани резултати от обучението, определени с сържавния образователен стандарт за общообразователна подготовка по съответния предмет, определя и учебния материал - изученото в трите класа от етапа - 8., 9. и 10. клас.

Задължителните учебни предмети, по които всеки ученик ще положи изпити, са български език и литература и математика. Извън това

всеки десетокласник, който пожелае, може да положи и изпит по изучаван от него в училището чужд език (АЕ, ФЕ, НЕ, ИЕ, ИтЕ, РЕ) и/или по информационни технологии.

Ако резултатите са лоши, как ще повлияят на ученика? А ако са отлични с какво това помага на учениците, вземат ли се под внимание при кандидатстване за университет?

Резултатите от изпитите от националните външни оценявания не могат да попречат за продължаване на обучението в следващ клас.

Нека припомним, че със завършването на 10. клас учениците не получават право да продължат образованието си във висше училище. Това право ще имат само учениците, успешно завършили 12. клас и успешно положили съответните ДЗИ. Резултатите са важни за учениците от Обединените училища, защото те ще участват при формирането на бал при кандидатстването за местата от допълнителния сържавен план-прием.

Инвестираме в живота на децата морал и ценности от ранна детска възраст

интервю на Десислава Пенчева

Юлия Аткова

е директор и основател на Куест Академи.

14

обучение в България

Г-жо Аткова, професионалният Ви път е преминал главно в работа с деца. Как го избрахте?

Когато бях дете мечтаех да стана актриса. Това не се случи, избрах да стана учител – една изключително творческа професия, изпълнена с театрално, музикално и изобразително изкуство, която напълно замести любовта ми към театъра. Тази любов аз предавам на децата в работата си като учител.

Първото ми образование е Предучилищна педагогика. През годините надграждах – завърших Начална училищна педагогика и Логопедия. Накрая изучавах и Мениджмънт на образованието.

От 23 години съм директор на частна детска градина „Куест“, а от 8 години – директор на частно основно училище „Куест“.

Кога и как се зароди идеята за създаване на частно училище? Какви бяха трудностите?

Частното училище е предшествано от детска градина „Куест“. През 23 години решихме да създадем различната детска градина, в която децата да се чувстват щастливи. Да играват с желание. Да не плачат, когато се разделят с родителите си. Всеки ден да научават нещо ново и интересно. Да положим едни добри основи, върху които да се гради. И това, на което държахме най-много, беше да инвестираме в живота на децата морал и ценности от ранна детска възраст.

Детската градина се разрастваше и в един момент училището се появи като естествено продължение, тъй като родителите на нашите деца харесваха всичко, което сме постигнали и начина, по който възпитаваме техните деца. В България е трудно да се прави частно образование, но аз реших да поема по този нелек път.

Колко са възпитаниците, минали през училището? Гордеете ли се с техните постижения?

През годините имаме повече от 1500 възпитаници. С голяма част от тях продължавам да поддържам връзка. Днес имам удоволствието и привилегията да бъда на един 30-годишен рожден ден на наша възпитаничка. Това беше едно от първите деца в нашата детска градина. Рожден ден, съвпадащ с нейното дипломиране като адвокат.

Определено се гордея с всички. Те са достойни хора и всеки един от тях има мисия в обществото и е научен по-скоро да дава, а не да получава. Сред известните и публични личности бих споменала Крис Захариев – млад режисьор с няколко филма зад гърба си. Написа и книга. Влогър с хиляди последователи. Той е добър пример за младите.

Друг наш ученик е Валентина Радославова, вече Каролева – главната актриса във филма „Доза щастие“. Радвам се, че ние сме част от нейния живот. Трудните години в детската градина ги преживяхме заедно и

професия като на призвание и мисия.

В нашата работа е изключително важно да знаем, че ако кажем нещо на детето – то ще го забрави. Ако го научим – то ще го запомни. Но, ако го накараме да направи нещо – то ще го научи. Аз съм за образование чрез правене. Децата не само трябва да учат факти, дати и имена, които ще забравят. Децата трябва да бъдат научени да разбират нещата и да имат умения да ги използват в техния живот.

Отскоро сте в нова сграда. Какви са плановете за следващите няколко години?

От 1-ви юли 2019 г. сме в нова сграда. Тя е прекрасна – на площ 2500 квадратни метра с 9 декара двор. Така можем да разгърнем целия си творчески потенциал. В момента имаме 5 групи в детската градина. От 1. до 7. клас – по една паралелка. Предстои да разкрием нова група в детската градина. Вярвам, че когато усетим тази сграда като своя и се стабилизираме в нея ще започнем да мислим и за гимназия „Кустурба“. Кога точно ще стане – когато сме готови за това.

За нас е важно децата да бъдат научени да изразяват свободно своето мнение и да бъдат отговорни към процесите, които текат в обществото, в страната ни и извън нея

Какво означава да сте иновативно училище?

Преди 2 години МОН даде възможност за училища и детски градини с иновативни практики да кандидатстват за Иновативно училище. Ние подготвихме авторска програма на тема „Етика и толерантност“. Винаги сме се допитвали до нашите ученици и сме ги насърчавали те да споделят своето мнение. Често учениците задават въпроси, на които няма време да се отговори и затова бяхме предизвикани да създадем програмата „Етика и толерантност“. В допълнителни часове ги учим на милосърдие и съпричастност, да знаят, че светът е многолик – има страдащи, болни и бедни хора и те трябва да се отнасят с разбиране и да бъдат готови да помагат. За нас е важно децата да бъдат научени да изразяват свободно своето мнение и да бъдат отговорни към процесите, които текат в обществото, в страната ни и извън нея.

Имаме още една иновация, която реализираме от тази година. Въведохме образователна система, в която децата от 1-ви клас имат билингвизално обучение. Native speaker учителите помагат много. Често, когато имаме гости от чужбина, даваме възможност на децата да бъдат преводачи.

Вие казахте, че сте отгледали и възпитали 1500 деца. Това е голяма отговорност. Как си почивате?

Най-любимото нещо за мен са пътешествията. Така се разтоварвам и разширявам мирогледа си. Като отида на ново място, първото нещо, което хваща окото ми, са детски градини, училища и детски площадки. Обичам да споделям местата, които са ми харесали и с моите колеги. Така че през годините съм организирала и госта пътуванията с тях.

Кой английски езиков сертификат?

Все още се избира най-вече между TOEFL, IELTS и CAE

Кандидатстването в чуждестранно висше училище, в програма, преподавана на английски език, означава, че незаобиколимо условие пред кандидата е да удостовери, че владее езика на ниво, което да му позволи да се обучава. Това става по различни начини. Всички те са посочени на сайтовете на висшите училища и са най-точният ориентир за това какво се иска от кандидатстващия.

18

езиково обучение

И трите изпитни сертификата са доста сходни като съдържание, приложение и условия за придобиване

Обикновено са изброени вариантите за удостоверяване ниво на владее-не на езика, които висшето училище приема, и които винаги включват международно признати английски езикови сертификати. Завършилите средно образование в англоговоряща страна, в английска гимназия или в международно призната образователна програма (както International Baccalaureate Diploma например) няма да имат нужда от допълнителен английски езиков сертификат, стига университетът да го потвърди на 100% при изискванията за кандидатстване. В случай, че кандидатът не попада в някоя от тези категории, той ще има нужда от някакъв езиков сертификат. Кой да се избере?

Възможно е избор на такъв да не съществува, ако висшето училище изрично е посочило, че приема само един езиков сертификат и това е окончателно решение, или когато кандидатът вече има сертификат и сържи да използва него. Всъщност обаче мнозинството от висшите училища приемат повече от един сертификат, а често и трите най-разпространени такива: Test of English as a Foreign Language (TOEFL), International English Language Testing System (IELTS) и Cambridge English Examinations (CAE). Други международно разпознаваеми английски езикови сертификати са Test of English for International Communication (TOEIC), Pearson Test of English (PTE) и Business English Certificate (BEC).

Въпросът с избора на английски езиков сертификат може да се реши и преди избора на конкретно висше училище, програма или държава, в която да се случи обучението. Понастоящем редовният български ученик и бъдещ кандидат-студент, към края на своето обучение за средно образование в училище, вече е изучавал поне един чужд език с години (от детската градина, в училище, частни уроци) и много често втори такъв, макар и с по-малък интензитет. Завършекът на тези дългогодишни усилия е получаването на някоя от езиковите сертификати. Понякога изборите вървят паралелно и единият влияе на другия – кой сертификат да се избере, ако висшето училище приема и трите най-разпространени, или дори всеки. Кои характеристики, специфики или условия са важни, кои не толкова, какви са плюсовете и минусите? Има сериозно единомислие сред специалистите, че няма как да се посочи най-добър или универсален ези-

Най-добрите бизнес училища в Европа: класацията на FINANCIAL TIMES 2019

20

образование в цифри

Европейската образователна система се слави с традициите и високото си качество на обучение и това са едни от основните причини международните студенти да се насочват към кариера на Стария континент. Интересен факт е, че в световен мащаб САЩ е все по-малко предпочитана дестинация за така нашумелите MBA програми, докато престижните бизнес училища в Азия и Европа набират популярност с пълна сила. Това е и причината за някои основни размествания в подредбата на водещите университети в класацията на Financial Times. За разлика от подобни класации за световно образование, тази на FT използва методология, съсредоточена основно върху практически фактори като заплати на завършилите, процентно увеличение на заплатите за следващите MBA и други.

Основа на подредбата е представянето на университетите в магистърски и MBA програми. Немският ESMT Berlin е институцията, която се изкачва най-много тази година – от 24-то до 9-то място, благодарение на силната си MBA програма и процентът на студенти извън Германия. Нидерландският Nyenrode също бележи изкачване с цели 15 места, за да се нареди на 36-то в общото подреждане. Инвестирането на университетите в нови, модерни програми е друг важен фактор за доброто им представяне в класацията. Не на последно място, бизнес училищата, които работят проактивно за осигуряването на карьерен старт на своите студенти, заемат едни от най-високите места.

Тази година London Business School отгвава короната на първото място на парижкия HEC Paris и попада на престижното второ място. Фактът, че лондонското училище и други представители от Великобритания задържат водещите си позиции, показва интересен феномен – Брекзит не влияе особено на предпочитанията и засиления интерес към бизнес образование в островната държава. Дори напротив – търсенето на магистърски програми в областта нараства, особено от студенти извън Европа. Класацията потвърждава и още една тенденция през последните години, а именно голямия брой бизнес институции в Испания, които предлагат световно признато бизнес обучение.

ПСИХОЛОГИЯ

Защо специалността е толкова желана?

материал на Борислав Борисов

22

специалност на фокус

Защо да учим психология?

Отговор на този директен въпрос дава и Философският факултет на СУ, към който принадлежи специалността "Психология", цитирайки думите на Джон Гибсън Маквикър още от 1853 г.:

„Човешката природа не е само обект на любопитство. Тя е източникът на всички наши радости, съборът от всичките ни способности и възможности. Тя е великият майстор, на когото поезията, красноречието, историята, философията и всички изкуства и науки дължат съществуването си. Тя е грандиозният инструмент на чувствата, комуто животът дължи целия си интерес. С една дума, тя е това, което ни прави такива, каквито сме. Тя е нашият Аз. Изучаването следователно не може да бъде нищо друго, освен дълбоко интригуващо.“

Психологията е интригуваща наука, която има пряко приложение в живота на всеки човек. Нейните изследвания и открития могат да ни помогнат да се справяме по-лесно с предизвикателствата и с трудностите на всекидневието. Психологията обаче е и още по-удовлетворяваща професия, тъй като психолозите работят във всички сфери на трудовия и обществен живот и допринасят със своите познания и умения за подобряването на живота както на отделните хора, така и на човешките групи.

Най-желаната специалност

Ако до преди половин век психологията нямаше статут на особено популярна наука, то днес тя изживява своеобразен Ренесанс. За поредна година Психологията е една от най-желаните специалности от кандидат-студентите във водещите университети в България.

Като цяло следването в специалност Психология дава различна гледна точка. Понякога за студентите най-ценното за тези пет години не е количественото натрупване на знания. Понякога по-скоро е качествено различното възприемане на света – зачитане на гледната точка на другия, засилване на чувството на емпатия, много по-осъзнатата комуникация с различни хора. И тук идва основният въпрос...

Защо тази специалност е толкова привлекателна?

Повечето студенти по психология тръгват с романтична нагласа и реално не си дават сметка колко трудна е работата на психолога. Положителното в случая е, че поради високия интерес в тази специалност, поне във водещите университети, се влиза трудно. По тази причина всеки, който записва специалност Психология, е мотивиран да учи именно това, което само по себе си е предпоставка и необходимо условие за по-нататъшна успешна реализация. Истината е, че университетското образование е само началото, а истинското обучение започва след като един психолог започне да практикува.

?

Според студентите, които учат психология, най-дразненият въпрос към тях бил: "Какво ще работиш след това?"

Интересът на хората към консултация с психолог расте

интервю на Борислав Борисов

Светослав Савов

е завършил магистърската програма по клинична психология в Нов български университет, където защитава и дисертация в областта на зависимостите. От 2015 г. е щатен преподавател към департамент Когнитивна наука и психология, където води бакалавърски и магистърски курсове по клинична психология, психотерапия, клинично интервю и групи. Има завършена квалификация като психоаналитик и е пълноправен член на Българското психоаналитично общество.

24

специалност на фокус

Напоследък специалност Психология е една от най-предпочитаните от кандидат-студентите в България, имате ли отговор на въпроса „Защо?“

Тази специалност се радва на сериозен интерес от години, но професията на психолога тепърва се утвърждава в България, и в този смисъл това е една относително нова област. Смятам, че младите хора си дават сметка за потенциала на професионалната реализация в нея, но в не малка степен са мотивирани и от лични търсения.

Когато говорим за академично обучение – важно ли е в кой университет ще завършиш Психология? С какво програмата по Психология в НБУ се отличава от тази в други университети в страната или в чужбина?

Професионално направление „Психология“ в Нов български университет е поставено на второ място в Рейтинговата система на ви-

сшите училища в България след традиционния първенец СУ „Св. Климент Охридски“. Тази система се основава на многокомпонентна оценка и, разбира се, страда от някои ограничения, но все пак е индикатор за качеството на предлаганите програми. Ние се гордеем като единственият университет в България, заявил публично и гарантиращ спазването на европейския стандарт за обучение на психолози EuroPsy, което гарантира както покриване на основните тематични направления, така и достатъчна гъвкавост при осигуряване на избираеми дисциплини за нашите студенти спрямо техните професионални интереси и амбиции. Нещо повече, обучението в бакалавърската ни програма през последната четвърта година позволява записване на една от три възможни специализации – Психични нарушения, Психология на групите и организациите, или Психология на познанието и развитието, което помага на студентите да задълбочат подготовката си в определена област от психологията и така да направят естествен преход към четирите ни магистърски програми. Друг плюс на обучението по психология в НБУ е, че моите колеги провеждат активна изследовател-

ска работа, която намира реализация в публикации във водещи международни списания и научни форуми. Няма друг университет в България с подобно количество и качество на научната продукция в областта на психологията. Не на последно място, повече от половината преподаватели в нашите програми са установени практики в областта на клиничната и консултативна психология, гетската психология, човешките ресурси и др. Именно това ни позволява да предложим съвременно обучение с добър баланс между научно-изследователските и практическите перспективи. Студентите и работодателите го оценяват, както ни показват редовните проучвания на удовлетвореността, а и самата Рейтингова система, според която интересът към програмите по психология в НБУ е най-голям за целия регион.

Коментира се, че най-често хората учат Психология, за да опознаят себе си. До колко вярно е това?

Действително е така и това според мен е най-автентичната побуда един човек да започне да учи психология и впоследствие да намери професионална реализация като психолог. В

Искам да разбера как работи човешкият мозък и познание

интервю на Любина Панайотова

26

специалност на фокус

Венцислав Попов

е на 29 години от София. Завършил е бакалавърска степен по психология в Нов Български Университет през 2015 година. Споделя, че пътят до там е бил осеян с няколко промени – учил е журналистика за два семестъра в УНСС и по-късно психология в СУ за три семестъра, преди да се прехвърли в НБУ. В момента завършва докторантура по когнитивна психология в Carnegie Mellon University, а от август 2020 г. започва пост-докторантска изследователска позиция в University of Zurich. Публикувал е 9 научни статии в престижни англоезични ревиюирани журнари, 6 статии в реферирани международни конференции и 4 статии в български научни издания. Някои от тези публикации са носители на награди от Световното Общество по Когнитивна Наука (Cognitive Science Society Travel Award for an Outstanding Student Paper, 2017) и от Департамента по Психология на Carnegie Mellon University (Bobby Klatzky Publication Award for outstanding performance in scholarly research and writing, 2019).

Защо според Вас психологията е изключително търсена специалност?

Като емпиричен учен бих искал да видя данни за мотивацията на избиращите да учат психология. Ако трябва да спекулирам, бих предположил, че голяма част от популярността на психологията се дължи имплицитно на криза на идентичността в модерния свят. Преди 20-и век, фокусът на човечеството е бил оцеляването, житейският път е бил по-прост и ясен, въпреки трудността си, а житейските „избори“ са диктувани предимно от семейството и обществото. Днес тези фактори са по-маловажни и животът е много по-отворен и разнообразен. Смяната на фокуса от оцеляване към се-беактуализиране води до много по-голяма свобода на действие, но свободата е страшна – изборът носи със себе си отговорност и много хора се страхуват от тази отговорност. Изучаването на психология може би се възприема като възможност за себеопознаване и опознаване на другите. Това знание намалява възприетата несигурност и позволява чувство за по-голям контрол.

Вие как се насочихте към това образование?

По-лесно ми е да говоря за личната ми мотивация. Човешкият мозък е изключително нещо – той е буквално шепа месо, образувано от милиони години еволюция, което днес е способно да опознава и манипулира механизмите на заобикалящата го свят, да използва символи, да строи небостъргачи и да пише симфонии. Ние приемаме тези способности за даденост, но фактът че едни електронни импулси могат да бъдат в основата на интелектуално действие е зашеметителен! Аз искам да разбера как работи човешкият мозък и познание – какви са принципите и механизмите, чрез които опознаваме околния свят. В началото на образованието ми установих, че психологическата наука е все още в ранен стадий и няма пълни отговори на тези въпроси. Това доведе до решението ми да преследвам изследователска кариера.

Какви са основните разлики в образователната система между САЩ и България?

Бакалавърските програми в САЩ предлагат много по-голяма свобода на студентите във формирането на образованието им. В САЩ студентите избират специалност (i.e. major) чак в началото на третата си година. През първите две години те са свободни и насърчавани да посещават лекции по много различни предмети за придобиване на широка обща култура.

ИНДУСТРИАЛНО ИНЖЕНЕРСТВО

Техническа специалност с бизнес насоченост

материал на Милена Узунова

28

специалност на фокус

Индустиалното инженерство интегрира методи и техники от инженерството и от управлението като наука. Студентите, завършили индустриално инженерство, могат да специализират в области като общо промишлено инженерство, оперативни изследвания и приложна статистика, производствени системи, логистика, корпоративни системи. За да се обучавате в програми по индустриално инженерство е необходим интерес най-общо към инженерните науки и математиката.

Какво се изучава

- Автоматизация на производството
- Статистика
- Оперативни изследвания
- Инженерна икономика
- Системи за управление на качеството
- Симулация и оптимизация
- Измервания
- Системи за контрол на производството и инвентара
- Проектиране на съоръжения
- Промислена електроника
- JAVA програмиране

Звучи тясно специализирана, но въщност специалността открива поле за развитие в разнообразие от сектори

Производствени, технологични, хардуерни компании, търговия и здравеопазване – каквото и да изберете, шансът да намерите позиции в специализацията на индустриалното инженерство е голям, особено в чужбина. Тези професии попадат и в най-скорошните доклади на Световния икономически форум за най-търсените специалисти.

Комбинира технически умения с бизнес находчивост

Много университети (особено в чужбина) предлагат бизнес предмети, които се изучават паралелно с техническите инженерни специалности. Пример за такива са логистика, статистика, управление на веригата за доставки (supply chain management). Комбинацията дава добра перспектива за кариера, тъй като индустриалното инженерство и бизнесът се допълват взаимно. Това е и основа за магистърска степен или MBA със специализация логистика.

Не е изненада, че технологичните университети в САЩ оглавяват погребата:

1. Massachusetts Institute of Technology
2. Stanford University
5. University of California, Berkeley
12. Harvard University
14. Georgia Institute of Technology

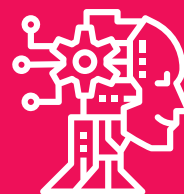
Източник: QS World University Rankings by Subject 2019

Техническите вузове в Европа също могат да се похвалят с високо представяне в световните класации. По-голяма част от водещите университети за специалността се намират във Великобритания, Швейцария, Холандия, Германия и Италия.

В Европа	В света	Университет	Държава
1.	3.	ETH Zurich	Швейцария
2.	4.	University of Cambridge	Великобритания
3.	6.	University of Oxford	Великобритания
4.	8.	Imperial College London	Великобритания
5.	11.	Ecole Polytechnique Federale de Lausanne	Швейцария
6.	16.	Politecnico di Milano	Италия
7.	17.	Delft University of Technology	Холандия
8.	22.	Technical University of Munich	Германия
9.	36.	KTH Royal Institute of Technology	Швеция
10.	41.	Politecnico di Torino	Италия

Източник: QS World University Rankings by Subject 2019

Кандидатстването в чужбина в повечето случаи е стандартно и става чрез обичайните документи – диплома за средно образование или бакалавър, сертификат за владеене на езика на преподаване, препоръки, в някои случаи и онлайн интервю. Засиленият интерес и добрата подготовка по точните науки са от съществено значение. В чужбина съществуват хиляди възможности за обучение по индустриално инженерство, някои от които по-тясно специализирани, а други по-обща. Както вече споменахме, тенденцията там е програмите в областта да са с бизнес насоченост. Конкретно за сферата на индустриалното инженерство в чужбина се разкриват повече възможности пред завършилите. Причината е наличието на големи производствени центрове на водещите компании в света, които се намират в САЩ, Германия, Италия, Франция.

На пазара на труда има голямо търсене на завършилите с технически и управленски умения

Идеята е завършилият да има по-широк поглед над даден проблем и да предлага мениджърски решения

интервю на **Виргиния Димитрова**

32

специалност на фокус

Людмил Живков Петров

е на 27 години, със степен бакалавър в специалност Индустриално инженерство, ТУ София.

Как избра специалността Индустриално инженерство? С какво тя се различава от другите инженерни специалности? Има ли много международни студенти в нея?

Първоначалният план беше да замина в чужбина, но поради финансови причини избрах най-близкия поносим (финансово) вариант. Главно я избрах заради това, че обучението е изцяло на английски език (включващо учебници, лекции и изпити) и възможността за обучение в чужбина (чрез Еразъм програмата). В моя курс бяхме приблизително 70 човека, като имаше между 20 и 30 чужденца (числото плаваше, тъй като част от тях оставаха назад, а сгруги идваха от предишни курсове) като по-голямата част бяха от Турция. За курсове след нас съм чувал, че има и студенти от Индия.

Труден ли беше кандидатстудентският процес?

Процесът се различава само с изпит по език и една такса за изпит повече (като това се отнася за всяка специалност на чужд език в ТУ-София). Изпитът е на ниво около В1, като крайната оценка е само преминал или не.

Как протича обучението и как е структурирана учебната програма?

Програмата е по-“мениджърски” насочена от сгруги специалности. Идеята е завършилият да има по-широк поглед над даден проблем и да предложи оптимално решение спрямо финансова гледна точка и сложност за изпълнение спрямо специалисти в различните области, като също може да разпределя задачи на екипи.

Структурата е като цяло еднотипна спрямо сгруги специалности в ТУ-София – общи и специализирани предмети.

Обучението през първата и втората година е насочено към общи познания в инженерните науки: висша математика (1,2,3 и 4), електротехника, физика, химия, механика, техническо чертане, материалознание, английски език (като се набляга предимно на терминология, която ще бъде полезна през обучителния период), съпротивление на материалите, икономика, основи на конструирането, и т.н. След 2-ри курс започва обучението, насочено повече към производството и мениджмънт и също така избираемите дисциплини. Изучава се: теория на управлението (като е възможно да се приложи във всички сфери), мениджмънт на индустриално производство, измервателна техника, човешки ресурси, и т.н. Пълният списък с дисциплини от учебния план може да бъде

ИСПАНИЯ

Слънчеви дни, практическо образование и международна среда

с подкрепата на

34

обучение в Испания

Когато се заговори за Испания, първото, което ни идва наум, са футболът, плажовете и фламенкото. Не е тайна, че южната сържава е предпочитана от нас, българите, и като дестинация за работа и почивка, поради близкия до нас темперамент, чудесния климат и културно богатство. Когато обаче се фокусираме върху образованието в Испания, мнозина махват с ръка с реакцията „Няма как, не знам испански, а те не знаят английски!“ Митът „испанците не говорят английски“ е пряк резултат от колониалното минало и масова употреба на езика, но вече е развенчан. Безспорен факт е, че все повече испански университети през последните години предлагат специалности на английски език и привличат значителен брой чужденци. Страната бързо се „вписва“ в условията на общата образователна карта на Европа, подобно на сържави като Италия, Франция и Белгия.

Разговаряме със София Кацарова, образователен консултант „Испания“ в Интеграл.

„В Испания има 50 сържавни и 29 частни университета, като фокусът все повече е върху практическото обучение и иновациите. Наборът от предлагани специалности е изключително широк, а все повече университети пускат програми, преподавани частично или изцяло на английски език.“, въвежда ни в темата тя.

Поради изключително
големия интерес към
специалностите изцяло на
английски език в испанските
държавни университети,
балът за прием става
все по-висок

от себе си на специализирани изпити за повишаване на бала, които се провеждат на място в Испания или в други изпитни центрове в Европа.

Кои са най-популярните специалности и къде е добре да се учат те?

Право в Саламанка и икономика в Аликанте са две от предпочитаните специалности от българи, редом с бизнес специалностите на най-голямото висше учебно заведение – Университетът „Карлос Трети“ в Мадрид и Автономния университет в Барселона. За хуманитарни науки родните студенти предпочитат Университета „Реј Хуан Карлос“, както и университетите в Мурсия и Гранада. Топ дестинацията е Саламанка, където се намира най-старият университет в Испания, носещ установени традиции и силна репутация.

Да учиш туризъм в Испания е вълнуващо преживяване в страната на най-красивите плажове в Европа. Особено популярни за изучаване на туристически мениджмънт са програмите на университетите в Мадрид, Барселона, Валенсия и Сарагоса, Малага и Саламанка. Традиционно обучението е практически ориентирано като възможностите в Испания са многобройни.

Какви са възможностите за настаняване?

Голям избор при настаняването, според желанието и възможностите на кандидата, е присъщ за живота в Испания. Сред най-популярните опции за чуждестранни студенти са общежитие към университета, частно общежитие или квартира, като цените варират според района, типа, размера и допълнителните разходи. Според проучване, проведено в 86 общежития в 17-те столици на автономните области в Испания, средната цена за самостоятелна стая в частно общежитие на пълен пансион с включени битови сметки и почистване възлиза средно на 900 евро, като най-скъпите са в Мадрид и в Барселона. За по-непретенциозните студенти има възможност за общежития на цени между 360 и 650 евро на месец, а наемането на апартамент най-често излиза между 450 до 700 евро. Студентите могат да живеят и с местни семейства, като при този вариант месечният наем възлиза на 700-800 евро, които обаче включват и 3 хранения дневно.

Добавената стойност на обучението е свързана с отлични възможности за живот – гостътният стандарт, съчетан с отличен климат, култура и колорит. Разходите за живот са значително по-ниски от скандинавските страни и Великобритания например. Около 600 евро месечно за квартира, режийни и лични разходи са достатъчни за по-малките градове в страната. Традиционно по-високи са разходите за живот в Мадрид и Барселона, където обаче има повече възможности за работа в свободното време, с което студентите да припечелват достатъчно за спокоен и комфортен живот.

Не е без значение и фактът, че за 3 до 6 години чуждестранните студенти овладяват и един от 3-те най-популярни езика в света – испанския, безценен личен актив за цял живот. Испания е известна и като „страната на многото стартъни“, с възможности за гребно и средно предприемачество, които са добра основа за силен професионален старт и намиране на работа. Повечето университети разполагат със секция за платени и неплатени стажове, както в самата Испания, така и в други държави на ЕС.

Испания ще бъде представена като образователна дестинация по време на **международното изложение „Световно образование“** (21 февруари – Варна, 22 и 23 февруари – София и 24 февруари – Пловдив), където кандидатите ще получат специализирана информационна брошура с детайли и безплатни консултации за прием в програмите на английски и испански език. Предварителна регистрация за участие във форума на адрес: www.world-education.eu.

За повече информация:

София Кацарова

Тел.: 02/80 50 625

E-mail: skatsarova@integral.bg

ДАНИЯ

Привлекателна образователна дестинация

38

обучение в Дания

Дания е една от държавите в Европа с най-висок жизнен стандарт на населението, наред с Люксембург,

Лихтенщайн, Ирландия, Швейцария, Нидерландия и Шриланка. В световен мащаб страната е на 13-то място. На територията от по-малко от 50 000 кв. км, включваща Дания, Фарьорските острови и Гренландия, живее население от малко над 5 млн и 600 хиляди души.

Горезброените факти са предпоставка за засиления интерес от чуждестранни студенти към страната като образователна дестинация. Дания е поредната европейска страна, която предлага безплатно обучение на английски език и е привлекателна дестинация за българските кандидати-студенти, както и една от алтернативите на висшето образование в Англия, в случай, че университетите на Острова станат по-недостъпни след Брекзит.

В Дания в момента се обучават над 22 000 международни студенти. Общо за всички степени на образование в Дания има около 600 програми на английски език, като бакалавърските все повече намаляват и в момента са по-малко от 100. До скоро бакалавърските програми са били в пъти повече. Политиката на правителството е да намалява броя на бакалавърските програми, преподавани на английски език. Тъй като държавата не може да лимитира броя на чуждестранни студенти като постави квоти, реално минимизирането на студенти от чужди държави се прави чрез съкращаване на програми на английски език. Чуждестранните студенти, разбира се, могат да се записват свободно в програми, преподавани на датски език. Основните бакалавърски направления, които се предлагат по-масово, са технически специалности, бизнес и икономика и изкуства. Образователните институции в Дания за обучение след средно образование се разделят на: бизнес академии, институтите по морско дело, университетски колежи, университети и академии по архитектура и изкуствата. Специалността Медицина не би могла да се изучава в Дания само на английски език.

Видове университети

В Дания съществуват осем университета, които предлагат бакалавърски, магистърски и докторски програми:

- University of Copenhagen, с основен кампус в Копенхаген, но и с поддържащи бази във Фредериксберг, Тааструп, Хелсингор, Хоршолм и Ногебо. Университетът съществува от 1479 г. насам.
- Технически университет на Дания
- Copenhagen Business School във Фредериксберг
- Aarhus University, със седище в Орхус, но също така разполага със сградни съоръжения в Копенхаген и Херинг
- Roskilde University в Роскилде
- Aalborg University, със седище в Олборг, но също така разполага със сградни съоръжения в Копенхаген и Есбьрг
- University of Southern Denmark, със седище в Огензе, но разполага и със сградни съоръжения в Колдинг, Шондерборг, Есбьрг, Слагелзе и Копенхаген
- IT University of Copenhagen

Общо за всички степени на образование в Дания има около 600 програми на английски език като бакалавърските все повече намалят и в момента са по-малко от 100

Такси

Висшето образование в Дания е бесплатно за студенти от Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и Швейцария, или за студенти, участващи в обменни програми. За други студенти годишното обучение варира от 6 000 до 16 000 евро.

Стипендии

Когато студент започва в университет или друг висше учебно заведение, той има право на SU (Statens Uddannelsesstøtte - датската сържавна образователна помощ) за максимум 72 месеца. Тъй като повечето университетски образования общо в степен бакалавър и магистър (с изключение на медицината) отнемат пет години в Дания, това позволява на студента да вземе една година повече от обучението си, отколкото е предвидено, или да промени специалността си през първата година без икономически последици. Тази стипендия е една от най-щедрите в света. Студентите получават около 820 евро на месец, само при условие, че живеят отделно от родителите си и са реговни студенти.

Работа

Чуждестранните студенти в Дания могат да работят, ако са от Европейския съюз, Европейската икономическа общност, Скандинавските страни и Швейцария. Като международен студент, учейки висше образование можете да работите 37 часа седмично (граждани на ЕС и скандинавските страни) или 20 часа седмично (за други чуждестранни граждани), както и на пълен работен ден през месеците юни, юли и август, като заплащането варира между 10 и 12 евро на час.

THINKBIG

RANKED

EECA

QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS

2020

UNIVERSITY of
NICOSIA

unic.ac.cy

ФИНЛАНДИЯ

Безплатно и качествено образование

42

Обучение във Финландия

инландската образователна система е една от най-добрите в света според Организацията за Икономическо Сътрудничество и Развитие (OECD). Страната е спечелила admirationите на редица образователни експерти. Наречена е „образователното чудо“ от Световната банка. И има защо.

Във Финландия живеят най-щастливите ученици. Именно тези ученици след това стават и щастливи студенти.

Една от тайните е, че всяко училище или университет е с висок стандарт за качество. Идеята на финландската образователна система е да направи всички учебни заведения еднакво добри. Няма разделения – всяко учебно заведение полага големи усилия да бъде на ниво. Това е така, защото университетите (в нашия случай) работят заедно – изграждат една образователна система. Няма конкуренция. Всички методи на преподаване се обсъждат между университетите и се споделят, за да може всеки да ги приложи.

Целта е по-високи резултати на цялото население. Може погходът да ви звучи странен, защото в Европа и дори в нашата страна се работи под друг образец. Свикнали сме да смятаме, че конкуренцията вдига качеството. Но според финландците така се губи самия фокус на образованието, а именно – да даде знания. Не е важно да се покаже кой е най-добрият.

Висше образование

Може да изучавате всичко, което си пожелаете – програмите постоянно нарастват всяка една година. Може да избирате между бизнес програми, инженерство, компютърни науки, медицина, право, социални науки и всичко друго, което ви се учи. Към този момент във Финландия програмите са над 600 за бакалавър, магистър и докторант.

Като цяло, живеещите в държавата българи предупреждават, че животът с по-малко от 1 500 евро на месец е труден

Стипендии

Както се досещате, при безплатно обучение стипендии не се отпускат за бакалавърски програми, а на изследователи, специалисти и докторанти. За стипендии отново трябва да се информирате от сайта на СИМО. Имайте предвид, че отпусканите суми не са големи – около 1 000 евро на месец, и едва ли ще покрият всичките ви разходи за живот.

Разходи за живот

Във Финландия животът е доста скъп. Наемите започват от 700 евро в Хелзинки и малко по-ниски суми в другите градове. Като цяло, живеещите в държавата българи предупреждават, че животът с по-малко от 1 500 евро на месец е труден. Добрата новина е, че студентите могат да работят свободно каквото искат, без ограничения във времето и изобщо имат правото да се бъртят здраво, за да финансират образованието си.

Не забравяйте обаче, че имате административни такси, които заплащате всеки семестър и трябва да предвидите в месечния си бюджет. Те са от порядъка на 100 евро.

И все пак, ако го погледнем от друга страна, месечната издръжка във Финландия е средно 2 пъти по-ниска в сравнение с потенциално следване във Великобритания, САЩ или Канада.

Става ясно, че Финландия може да ви спечели с безплатното си образование, доброто ниво на висшите училища, възможността да учите на английски език и редицата „благини“, характерни за т.нар. социално ангажирани скандинавски държави, на които се радват студентите – безплатен Интернет, достъпно медицинско обслужване и намаления в студентски столове, транспорт, музеи. Това, което разколебава, може да са климата и аномалията – месеци нощ, месеци ден, които не са леки за понасяне, както и високите разходи за живот.

Топ 5 причини защо да учим във Финландия

Английски език

Всички говорят английски и няма да имате езикова бариера. Според English Proficiency Index страната се нарежда на 4-то място.

Много модерни условия за обучение и световнопризнати университети, влизащи в международните класации за най-добри университети.

Голяма международна общност

Във Финландия никога няма да се чувстваш не на място, защото има много чужденци, с които финландците общуват безпроблемно.

Зашеметяваща природа

В страната има над 100 хил. езера. В никоя друга държава по света няма толкова много езера, колкото във Финландия. Допълнително с това на територията на страната има 179 888 острова, на много от които никога не е стъпвал човешки крак. Друг любопитен момент е, че над 70% от площта на Финландия е покрита с гори.

Силна местна култура

За финландците, както за всички скандинавци, витаят слухове, че са резервирани, но всъщност когато ги опознаеш, осъзнаваш, че те са топли и дружелюбни хора. Много обичат да пият кафе и са най-големите консуматори в света на тази напитка – среднестатистическият финландец изпива 12 kg кафе на година и затова в градовете им винаги може да намериш голямо количество кафенета, в които финландците се социализират.

Безопасност

Столицата Хелзинки е втората най-безопасна столица в света, нивото на престъпност е много ниско. Най-опасното нещо, което може да ви се случи, е да налетите на лос по извънградските пътища.

НИДЕРЛАНДИЯ

Тенденциите сред международните и българските студенти

46

обучение в Нидерландия

Година наред Нидерландия е сред най-предпочитаните дестинации за получаване на международно образование от студенти от цял свят. Броят им непрекъснато се увеличава, а решението на Великобритания да излезе от ЕС допълнително спомага за това. Според последните данни на Nuffic – организацията за международно сътрудничество на висшето образование в Нидерландия, през 2019 учебна година общо 85,955 международни студенти се обучават в бакалавърски, магистърски и докторски програми. Студентите от чужбина са мнозинство в около 10% от програмите според Nuffic. Най-много студенти идват от държавите Германия, Италия и Китай.

Много са факторите, които превръщат северната държава в привлекателна образователна дестинация. В предишни наши издания многократно сме коментирали предимствата: стоици програми на английски език, ниски такси за обучение, световно признати университети на водещи позиции в класациите, престижни дипломи. В световната класация на QS Нидерландия има 7 представители в топ 50 университета в Европа, водени от Delft University of Technology. И все пак, не всичко е изцяло пер-

фектно. През последните години на дневен ред е проблемът с намирането на жилища, които изпитват международните студенти и самите холандски граждани, които често са наравно с чужденците при кандидатстване. Неминуемо големият интерес на студентите от чужбина има влияние и върху цените на наемите, особено в по-големите градове като Амстердам, където е все по-трудно да се намерят квартири на разумни цени.

Доколко университетите ще намалят местата за прием и програмите на английски език, е трудно да се каже. Засега няма такива изгледи, а все пак основна цел на

холандските вузове е да привлекат възможно най-много международни студенти (тези извън ЕС плащат значително по-високи такси).

Топ 10 страни с най-много студенти в Нидерландия:

1. Германия – 22,584
2. Италия – 4,814
3. Китай – 4,547
4. Белгия – 3,620
5. Великобритания – 3,383
6. България – 3,126
7. Гърция – 2,947
8. Румъния – 2,937
9. Франция – 2,759
10. Испания – 2,695

Нова държава, ново начало

48

обучение в Нидерландия

Логистиката

Ще започна със самата специалност. Логистиката е нещо, без което не може да живеем живота, който познаваме днес. Логистиката е най-развиващата се индустрия през последните години. Без логистика не може да имаме свежи продукти, идващи от Южна Америка, не може да носим дрехите от последния сезон и разбира се да пътуваме безпроблемно по целия свят.

Обучението във Фонтис е практически насочено, тъй като университетът е за приложни науки (маркетинг, международен бизнес мениджмънт, мехатроника и тн.). Практически насочено означава, че през цялото обучение ще се кооперира с различни видове компании свързани с избраната специалност – за стажове, обменни програми или просто проекти по даден предмет.

Фонтис има огромен списък с партньори, от които можеш да избиращ. Нещо друго специфично за този университет е, че цели да има студенти и преподаватели от цял свят: всички части на Европа, Америка, Азия и Африка. Освен това след

Ивайло Григоров

Студент съм втора година и изучавам Логистика във Fontys Venlo University of Applied Sciences. Следването във Фонтис е едно доста интересно преживяване, което е трудно да се опише, но все пак ще опитам.

завършване всички тези студенти си намират работа почти веднага. Много от тях продължават да работят в компаниите, където са кацрали стажа си, а други си намират мечтаната работа по цял свят, благодарение отново на стажа, който са имали по време на следване.

Провеждане на проекти

В специалността Логистика се набляга на различните аспекти на логистика: складиране, транспортиране и производство, също така и на голямата картинка „Supply Chain“, което значи свързване, създаване, контрол и оптимизиране на гореспоменатите аспекти. Математика заема голяма част от обучението. Изучават се голям спектър от предмети като маркетинг, финанси, бизнес администрация, статистика, човешки ресурси, планиране и контрол и още много, много други.

Важна част от обучението заемат и консултантските проекти в логистични фирми. Изработката на проекти заема място в самата фирма било то малка с 20-30 човека персонал или от мащаба на Фолксваген. Например, през втория семестър на първи курс трябваше да направим проект за фирма, произвеждаща мебели, нещо подобно на „Икеа“. В този

проект трябваше да се работи в група, съставена от хора с различна националност. Колежите ми например бяха от Германия, Украйна и Латвия. От личен опит разбрах, че по време на проектите се научава най-много, защото изучената теория се изпитва в реални условия.

Искрено благодаря на Фонтис за всички възможности, които получих по време на обучението си, и наистина това е най-добрият университет в сферата на логистиката.

Студентски живот

Студентският живот е доста интересен. Запознаваш се с различни хора, било то странни, интересни или такива, които не бихте искали да срещнете повече. Също така и студентските купони (нищо общо с тези в България), във Венло могат да се празнуват всеки ден, стига да има за какво! Също така интересна част от студентския живот са спонтанните „пътешествия“ за уикенда – например с приятели решавате, че искате да отидете до Ротердам и след няколко часа вече сте на гарата готови за потегляне.

За всеки който има въпроси и иска да се свърже с мен: ivailo.grigorov@abv.bg

с подкрепата на Fontys

Какво значи Брекзит за висшето образование във **ВЕЛИКОБРИТАНИЯ?**

50

обучение във Великобритания

На 31 януари Великобритания официално излезе от Европейския съюз и влезе във фаза на оттегляне, по време на която ще бъдат договорени бъдещите взаимоотношения между Брюксел и Лондон.

Макар до края на годината да не се очакват сериозни промени, в по-дългосрочен план Брекзит вероятно ще има ефект върху висшето образование в страната. Гаранции дадени преди изборите ще са причината за забавянето на ефектите от Брекзит в сектора, но университетите вече започват сериозно планиране, осъзнавайки, че промените са почти неминуеми.

Промените вероятно ще включват значително покачване на студентските такси за европейски студенти, които повече няма да могат да се възползват от заемите за обучение. Очаква се спирането на финансирането за изследвания от Европейския съюз, както и прекратяване на свободното сдвижение на работещите, включително и академичния персонал.

Няма да има промени в таксите за европейски студенти, започващи следването си в учебната 2020/2021 година или преди това

Фасилити мениджмънт

интервю на Кристина Пенчева

52

Божидар Захариев

завършва средното си образование в Американски колеж в София. Бакалавърската си степен следва със стипендия в САЩ в специалност История и политология. През 2018 г. завършва EMBA програмата на City College University of Sheffield, а скоро след това поема ново предизвикателство и става управител на фирма Клийвс, британско дружество, собственик на близо 100 обзаведени апартамента в гр. София, които отдава под наем основно на дипломати и чуждестранни мениджъри.

От колко години се занимавате с фасилити мениджмънт? Как се насочихте към тази сфера?

Започнах активно да се занимавам с фасилити мениджмънт преди вече 8 години, когато приех поканата да стана административен директор на Райфайзенбанк. Длъжността включваше задълженията на фасилити мениджър за цялата сградна инфраструктура на финансовата институция, включително около 200 банкови клона из цялата страна и централа с над хиляда служителя.

Сферата ме привлече със своята всеобхватност и огромния положителен ефект, който фасилити мениджъра има върху финансовата рамка на компанията и върху ангажираността на нейните служители. Също така браншът е изключително активен и насърчава иновативност и креативност при решаването на създали се предизвикателства.

Какви задължения и отговорности включва и защо е важна за днешния бизнес свят?

Най-популярното определение за фасилити мениджмънта включва всички дейности, които не са основния бизнес на компанията. В Българската фасилити мениджмънт асоциация сме приели дефиниция, че това е интеграция на процеси в дадена организация, с които подпомагаме и подобряваме основната дейност. В този ред на мисли ФМ не се изчерпва с поддръжката на сградните инсталации, а включва познаване в дълбочина на различните процеси в компанията с цел подобряване цялостната ѝ дейност.

Всичко това има определена цена и затова често първата асоциация по отношение на фасилити мениджмънта е за разходите в една организация. Опитът ми обаче показва, че с правилните хора и процеси фасилити мениджърът има точно обратния ефект и той активно подпомага визията на

● ● ●
ФМ не се изчерпва с поддръжката на сградните инсталации, а включва познаване в дълбочина на различните процеси в компанията с цел подобряване цялостната ѝ дейност

Какво да имаме предвид, когато избираме да учим Сценични изкуства

материал на Юлия Кошаревска

54

ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ

Мечтали ли сте да бъдете на сцена? Обичате да пеете, танцувате и играете, и искате това да стане и вашата професия? Един от начините да сбъднете тази мечта е да следвате сценични изкуства. Ако владееете добре чужд език, редица държави по света предлагат качествено образование в сферата, където ще може да се докоснете до модерни методи на преподаване и да съберете опит в различни жанрове.

Преди да изберете къде искате да се обучавате е важно да разгледате различните видове курсове. Те се делят на две основни групи - тези, базирани на практиката, и по-академични курсове, в които практикуването на сценичните изкуства ще е по-малка част от програмата, за сметка на аналитични предмети, които ще ви позволят да разберете повече за същността на изкуствата.

Много от курсовете по сценични изкуства започват с основни познания по различни дисциплини преди да дадат възможност на студентите да специализи-

рат. Някои университети предлагат възможността да специализирате например в областта на музиката, танците или актьорското майсторство. Прочетете внимателно описанието на това какво ще учите през всяка година от обучението ви, за да се уверите, че курсът отговаря на очакванията ви.

Може да изберете да изучавате сценични изкуства и в комбинация с друг предмет, например литература, или друга креативна специалност. Така ще придобиете нови познания, които да използвате като вдъхновение по време на сценичните ви изяви.

Иван и Надя:

Човек се чувства наистина щастлив, когато намери човека, с когото да сподели живота си!

56

звезден час

Тук е като в завода - трябва някой да бъде уволнен, за да дойдеш ти на работа. Така че в случая този човек, който ще бъде уволнен, ти ще го уволниш, ако си по-добър от него

интервю на Борислав Борисов

Хората често ви представят като любима звездна двойка! Вие как се определяте?

Надя: Като за начало не бих добавила думата „звездна“ пред двойка, защото смятам, че хората, които наистина могат да се нарекат звезди в България, се броят на пръстите на едната ми ръка. Може би бих ни определила като съвсем нормални, млади, обичащи се и гледаци в една посока хора.

Иван: Много е приятно, когато видим хората да ни се радват и силно се надявам да успяваме да ги вдъхновим и да ги накараме да повярват, че любовта все още съществува. Колкото и да са материални времената, в които живеем, смятам, че човек се чувства наистина щастлив и спокоен само когато е намерил липсващата половина, с която да сподели живота си!

Разкажете ни за вас като двойка – от колко време сте заедно, как тръгнахте и вярвахте ли, че любовта ви ще е толкова силна?

Заедно: Връзката ни съществува от 6 години и половина и гоним седмата! Всичко помежду ни се случи много неочаквано, но пък плавно и затвърждаващо сериозността и на двамата ни.

Борбата на СТРИЙМИНГ ПЛАТФОРМИТЕ

Битка на живот и смърт

материал на Борислав Борисов

58

Борбата на стрийминг платформите – битка на живот и смърт! До скоро беше изключително лесно. Искаш да гледаш филм или сериал – абонираш се за стрийминг платформа. Разбира се, говорим за световния пазар.

В България е малко по-различно, защото все още разчитаме на торент тракерите. Въпреки това, все повече хора решават, че могат да инвестират по 20 лева на месец (груба осреднена цена на абонамент на платформа) и да не се занимават с тегления на филми, нито закачане на лаптоп към телевизор, кабели и усложнения. Просто се абонират и гледат. Другият проблем пък ни беше, че в платформите няма български субтитри – трябва да гледаме на английски. Вече и това не е проблем – гледаме на английски така, както гледаме и на български – всичко разбираме.

Но като цяло в световен мащаб стрийминг платформите „гърмят“ от абонати. Всеки си харесва платформа, абонира се и гледа. Най-запалените киномани дори са абонирани не само за една платформа.

Тръгнах от това, че беше лесен избор – между Нетфликс и Амазон. Но всичко това приключи – сбогом на статуквото! Вече платформите са много, а надцакванията между тях – велики. Трудно е да се опишат с малко думи платформите, борбата между тях и проектите, които правят, но ще се опитам.

Netflix

Нетфликс е изградила сериозна база с потребители, които носят значителни приходи. Според официална информация платформата се използва от около 153 млн. души, които плащат месечен абонамент. Поради това бизнесът струва над 125 млрд. щатски долара.

Хубавото на Нетфликс е, че макар да има нови платформи, абонатите в САЩ и Канада продължават да растат.

Проблемите пред Нетфликс са как ще задържат абонатите си, защото каталозите с филми и сериали намаляват. Говорим за класически филми и продукции. Причината е, че собствениците на продукциите вече си имат свои стрийминг платформи и си качват съдържанието в тях. Например „Приятели“ – те бяха към Нетфликс, но от 2020-та година вече ще бъдат в „НВО МАХ“.

Борбата на Нетфликс с Disney+ пък е сътрудничество между детската медийна компания Nickelodeon. По информация на New York Times става дума за сделка за над 200 млн. долара, като ще включва редица популярни детски поредици, които да бъдат включени в платформата.

ФОНД ЗА СТИПЕНДИИ „ИДИ, УЧИ И СЕ ВЪРНИ“

Краен срок:

7 юни 2020 г.

Размер на стипендията:

10 000 лв. за обучение за магистратура в чужбина

Описание:

Фондът за стипендии „Иди, учи и се върни“ на Тук-Там подкрепя мотивирани българи да следват магистратура в чуждестранен университет и след това да приложат наученото в България. След успешно завършване на магистратурата стипендиантите се ангажират да се завърнат в България и да работят по специалността си. Тук-Там ще ги подкрепя в бъдещото им професионално развитие и ще ги включи в общността си от млади професионалисти с опит и образование в чужбина.

Изисквания:

Целта на фонда за стипендии „Иди, учи и се върни“ е да подпомогне хора, които имат желанието и амбициите да променят България. Критериите, по които ще бъдат оценявани кандидатите, са:

- Мотивация за изучаване на конкретната специалност;
- Връзка на желаната специалност с досегашния образователен и/или професионален опит;
- Мотивация и ясни цели за завръщане в България;
- Участие в странични дейности, полезни за обществото;
- Успех от бакалавърската степен.

Как се кандидатства:

Кандидатите ще трябва да попълнят формуляр и да изпратят автобиография и мотивационно писмо. Мотивационното писмо трябва да е до 500 думи и да отговаря на въпросите:

- Защо искам да уча тази специалност в този университет?
- Защо искам да се завърна в България след завършването си?
- Как смятам да прилагам наученото в България?

За повече информация:

www.fund.tuk-tam.bg/?utm_source=jury&utm_medium=mail

СТИПЕНДИИ “ФУЛБРАЙТ” ЗА МАГИСТЪРСКИ И ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В САЩ

Краен срок:

април 2020 г.

Размер на стипендията:

Стипендията е в размер на 35 000 долара и покрива таксата за обучение и разходите за живот в рамките на една академична година.

Описание:

Стипендията MOFCOM се отпуска от китайското правителство с цел да подобри комуникацията и сътрудничеството между Китай и другите страни. Стартираща през 2019 г., програмата финансира основно млади таланти, обучаващи се на ниво магистър и доктор. Стипендията се отпуска за програми както на китайски, така и на английски език. За тези на китайски, студентите трябва да преминават през обучителен курс по езика за една или две години.

Изисквания:

- българско гражданство;
- отлично владение на английски език (изискват се високи резултати от американските стандартизирани тестове TOEFL и GRE или GMAT в зависимост от специалността);
- защитена бакалавърска степен, получена най-късно до 1.09.2020 г.;
- добро здравословно състояние;
- не се допускат до участие в конкурса лица, които в момента се обучават в САЩ, и такива, които са живели в САЩ през 5 последователни от последните 6 години.

Как се кандидатства:

- Формуляр за кандидатстване (попълва се на <https://apply.iie.org/FFSP2021>);
- Три препоръки;
- Копия от преведени и легализирани университетски дипломи и други сертификати за допълнително обучение;
- Валидни резултати от американските стандартизирани тестове TOEFL (за всички специалности) и GRE (за повечето специалности с изключение на право и бизнес администрация) или GMAT (за магистърски програми по бизнес).

Оценката на проекта се извършва от водещи български и американски специалисти в съответната област. Одобрените от рецензентите кандидати получават покана за интервю с двунационалната селекционна комисия. Номинациите се обявяват в началото на месец юли. Номинираните кандидати подлежат на финално одобрение от Фулбрайтовия Съвет за международни стипендии (FSB).

За повече информация:

<http://www.fullbright.bg/bg/stipendii-za-bulgarski-grajdani/magistri-i-doktoranti/>

НАЙ-НЕСТАНДАРТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА БРАК

материал на Кристина Пенчева

62

Много хора познават 14-ти февруари като Трифон Зарезан или денят на виното, въпреки че последните години все повече се популяризира празника свети Валентин. Покрай денят на влюбените, месец февруари се е превърнал в месеца на любовта, обсипан с рози, балони и бонбони с формата на сърце, все неща, които повечето мъже биха сметнали за банални. От друга страна, малко са жените, които не биха се зарадвали на романтиката, правейки този ден перфектен за предложение за брак.

Всички знаем, че не само денят е от значение, но и мястото и начина. Все пак връзките и любовта се свързват с преживявания, затова и самото предложение за брак трябва да е едно преживяване. Ето защо ви предлагаме няколко нестандартни предложения за брак, които наистина са се случили:

ЛЮБОПИТНО

1. Морковен флашмоб

Всеки би се изненадал, ако види 50 човека, облечени като моркови да танцуват на обществено място. Бихте си помислили, че е просто някакъв флашмоб. Да, но всяко подобно събитие се прави с определена цел, както и това представление. А как би реагирала една жена, когато вижда приятеля си да сваля маската на морков и да ѝ предлага брак. При всички положения момичето сълго време е било в шок от цялото представление, но това се нарича предложение, което не бихте забравили, нали?

2. Страховито предложение

Следващото предложение за брак не е за хора със слаби сърца. Не се питайте защо, а помислете какво бихте направили, ако приятелят ви катастрофира пред очите ви. Много биха се сринали, до момента, в който той стане, дойде до вас целият окървавен и ви предложи брак. Въпреки всичко, реакцията на жената в този случай е била изключително положителна, виждайки комедийната страна и казвайки „Да“ на бъдещия си съпруг.

Малко са жените, които не биха се зарадвали на романтика

3. Супер Марио

Много мъже са пристрастени към видео игри, каквата е „Супер Марио“, но има и случаи, в които и техните половинки се присъединяват. Представете си, докато играете с приятеля си и виждате на екрана препятствия с формата на букви, които накрая образуват въпроса „Ще се омъжиш ли за мен?“ Реакцията на жената в случая е била да приеме още преди мъжът да е успял да направи истинското предложение, след което видео играта продължила...

4. Разходката в аквариум

Разбира се, всяко предложение трябва да бъде в такъв момент, в който най-малко очаквате да се случи, като например спокойна разходка в аквариум. Сега бихте си помислили, че мъжът просто е паднал на колени и е задал въпроса. Ами, не точно, защото водолази са държали голям постер с името на жената и предложението за брак в дълбоките води на аквариума точно когато тя и половинката ѝ са минавали оттам.

5. Фалшивата фотосесия

Малко биха се сетили да залъжат приятелките си с интервю и фотосесия за ново списание, което даже не съществува. Знаейки, че жените трудно биха отказали такава възможност, може да ги отведете, където пожелаете и точно така се е случило и с въпросната двойка. За радост, момичето дори не е било сърдито за фалшивата фотосесия, имайки предвид факта, че се е сгодила.

6. В Дисниленд

Всяка разходка в Дисниленд е вълнуваща както за деца, така и за възрастни, защото героите от филмчетата я правят вълшебна. Заобиколена от принцеси, всяка жена би се замечтала и тя да бъде такава. Ето защо точно това място е перфектното за спонтанно предложение за брак. Никои даже не би очаквал 20 човека да застанат с буквите, образувачи самият въпрос, но със сигурност е изживяване, което не бихте забравили.

списание образование

& СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ В ЧУЖБИНА

АБОНАМЕНТ

7 броя

ПЕЧАТНО ИЗДАНИЕ - 28 ЛВ.

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ - 20 ЛВ.

ВСИЧКО ЗА
ОБРАЗОВАНИЕТО ОНЛАЙН

studyabroad.bg